

Creative Commons Attribution 4.0 International License (CC BY 4.0)

مجله جغرافیا و توسعه فضای شهری، سال دوازدهم، شماره ۱، بهار ۱۴۰۴، شماره پیاپی ۲۸

تحلیل شاخص‌های مدیریتی موثر بر توسعه محلات شهری (مطالعه موردی: شهرکنگان)

مسعود تقوایی (استاد جغرافیا و برنامه ریزی شهری، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران)

m.taghvaei@geo.ui.ac.ir

حلیمه پیرالو (کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه ریزی شهری، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران، نویسنده مسئول)

hpiralou@yahoo.com

تاریخ تصویب: ۱۴۰۲/۱۱/۱۶

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۸/۰۵

صص ۱۵۹-۱۸۲

چکیده

پیامدهای حاصل از فرایند برنامه‌ریزی و مدیریت شهری غیرمشارکتی به اذعان متخصصان حوزه شهری چندان موفقیت‌آمیز نبوده است. بر این اساس در پی گسترش شهرنشینی پارادایمی از نگاه حکومتی به نگاه حکمروایی شکل گرفته و لزوم رویارویی با چالش‌های جدید برآمده از رشد شهرنشینی موجب دگرگونی اساسی در دیدگاه‌ها و رویکردهای مدیریت شهری شده است. از این رو هدف پژوهش حاضر اولویت‌بندی شاخص‌های مدیریتی موثر در توسعه شهرکنگان است. نوع پژوهش از نظر هدف توسعه‌ای و از نظر روش توصیفی، تحلیلی و پیمایشی می‌باشد. اطلاعات مورد نیاز با مطالعه منابع کتابخانه‌ای، اسنادی و همچنین مطالعات میدانی بدست آمده و تجزیه و تحلیل اطلاعات با روش AHP انجام شده است. جامعه آماری پژوهش شامل ۹۰ نفر از کارشناسان و متخصصان حوزه برنامه‌ریزی و مدیریت شهری می‌باشند که حجم نمونه به روش گلوله‌برفی تعیین شده است. بر اساس نتایج تحلیل سلسله‌مراتبی معیارهای مدیریتی / سیاسی و اجتماعی / فرهنگی به ترتیب در اولویت اول و دوم قرار گرفته‌اند. همچنین با توجه به رتبه‌بندی‌ها در مدل AHP محلات چهار و دو به ترتیب با امتیاز ۰/۱۸۱ و ۰/۱۶۷ دارای رتبه‌های اول و دوم و رتبه‌های آخر به محلات هشت و ده تعلق گرفته است و در نهایت پیشنهاد می‌شود زیرمعیارهایی چون مسئولیت‌پذیری و پاسخگویی مسئولان، انگیزش و بینش راهبردی، عدالت اجتماعی، جامعه‌محوری و اقدام جمعی، اقدامات عمرانی و زیرساخت‌های شهری و مدیریت و دانش زیست‌محیطی در اولویت‌های برنامه‌ریزی این شهر قرار گیرند.

کلیدواژه‌ها: توسعه شهری، شهرکنگان، مدیریت شهری، نظریات مدیریتی، AHP.

۱. مقدمه

امروزه مناطق شهری موتور توسعه و کاتالیزور نوآوری و خلاقیت هستند (مدیروس و واندروزوت^۱، ۲۰۲۰، ص. ۱). هزاره سوم آغازگر تحولات عدیده‌ای در ساختار مدیریت شهری شده (نظریان و رحیمی، ۱۳۹۲، ص. ۱۲۶) که نشان می‌دهد ماهیت آن با توسعه همه‌جانبه و پایدار سیستم شهری درآمیخته است (فیروزی و همکاران، ۱۳۹۸، ص. ۸۹۲). بنابراین جهت حل مسائل شهری راهبردهای مدیریتی همچون رویکرد سستی و رویکردهای مدیریت نوین مطرح می‌باشد (حاجی‌لو و همکاران، ۱۳۹۷، ص. ۱۴۵). اما رویکرد سستی جهت همخوانی با رویکردهای نوین باید اهداف سخت‌گیرانه‌تری داشته باشد (خلوفی^۲ و همکاران، ۲۰۲۱، ص. ۳۴۴)، چرا که رویکردهای جدید شیوه‌های سستی تعامل دولت، شهروند، بخش خصوصی را تغییر می‌دهند (انگین^۳ و همکاران، ۲۰۲۰، ص. ۱۴۶).

ساختار مدیریت شهری در ایران نیز با چالش‌هایی مواجه است که علت عمده آن عدم مشارکت مردم (کماسی و حسینی، ۱۳۹۳، ص. ۱۳۶)، متعدد بودن مراجع و سازمان‌های مسئول (پوراحمد و همکاران، ۱۳۹۲، ص. ۳۲) و وابستگی امور محلی به دولت مرکزی می‌باشد (عزیزی و همکاران، ۱۳۹۱، ص. ۶). که در این موارد کشور شاهد وجود مشکلات ساختاری و تشکیلاتی، تخصصی و بودجه‌ای در اداره امور شهرها بوده و مدیریت شهری در تنگنا قرار می‌گیرد (شیعه، ۱۳۸۲، ص. ۳۹).

در چنین شرایطی همگام با توسعه کلانشهرها، شهرهای میزبان صنعت نفت و گاز نیز با پدیده رشد انفجارگونه شهری مواجه می‌شوند؛ فراز و فرود این پدیده معمولاً از یک الگوی واحد در کل جهان تبعیت می‌کند؛ اما روش برخورد و مدیریت این شهرها در راستای پایداری آنها در نظام‌های سیاسی و سیستم‌های برنامه‌ریزی متفاوت است. شهرکنگان از توابع استان بوشهر و شهرستان کنگان، یکی از شهرهای استراتژیک کشور محسوب می‌شود؛ به گونه‌ای که میزان ۴۰ درصد ذخایر نفت و ۶۰ درصد گاز طبیعی از مجموع ذخایر کشوری در محدوده این شهر واقع است. از منظر اقتصادی نیز پالایشگاه‌های پارس جنوبی در شهرهای کنگان و عسلویه از لحاظ میزان سهم در محصول ناخالص داخلی رتبه قابل توجهی دارد. لذا موقعیت استراتژیکی ویژه و اشتغال‌زایی مناسب در حوزه شهر کنگان موجب گردیده که این شهر در ردیف مهاجرپذیرترین شهرهای کشور قرار گیرد. لکن به رغم توانمندی‌های توسعه همه‌جانبه کنگان در زیربخش‌های اقتصادی و تجاری شامل انرژی، پتروشیمی، صنایع دریایی، مناطق ویژه، گردشگری، صنعت و ...، متأسفانه در بخش‌های مختلف خصوصاً در بخش مدیریت شهری، دارای مسائل و چالش‌هایی است که حرکت توسعه را در این شهر کند و آن را جزء شهرهای کمتر توسعه‌یافته قرار می‌دهد. به همین جهت این پژوهش سعی نموده با بررسی ابعاد و شاخص‌های نظریات مدیریتی موثر در توسعه شهری به ارائه اولویت‌بندی مناسب جهت برنامه‌ریزی و تخصیص منابع و امکانات مدیریتی بپردازد؛ تا در محلات شهر کنگان از

1. Medeiros & Van der zwet
2. Kheloufi
3. Engin

نظر این امکانات توازن برقرار گردد. بنابراین با توجه به شدت پیامدهای منفی صنعت نفت و گاز در سطح محلی، لازم است نهادهای مدیریتی در تمام سطوح ملی، منطقه‌ای و محلی خود را موظف بدانند که نسبت به این پیامدها در منطقه حساس باشند.

بدین منظور مدیریت شهری باید به برنامه‌ریزی، سازماندهی فعالیت‌های شهری و نظارت بر عملکرد آنها بپردازد (تقوایی و صفراآبادی، ۱۳۹۰، ص. ۳۳۶)؛ زیرا خلاقیت در شهر اجرای دو اصل مشارکت و کارآمدی را ممکن می‌سازد (پورباقری^۱ و همکاران، ۲۰۲۲، ص. ۳۰۲)، تا ظرفیت‌سازی و توسعه پایدار شهری حاصل شود (ایکسیو^۲ و همکاران، ۲۰۲۰، ص. ۳). لذا جهت دستیابی به این مهم تنوع رویکردهای مدیریت شهری ضروری است (دلاس^۳ و همکاران، ۲۰۱۹، ص. ۲).

بنابراین می‌توان ارتباطاتی بین رویکردهای مدیریت شهری تشخیص داد: رویکرد اقتصاد سیاسی (دالمیدا^۴، ۲۰۱۸، ص. ۴) و انتخاب عمومی خلاف نظریات قدرت در اجتماعات محلی بوده و به نقد پلورالیسم می‌پردازند (مولر^۵، ۲۰۱۵، ص. ۳۸۷)؛ لذا ساختار، نهاد و کنشگران عوامل اقتصاد سیاسی هستند (پورنومو^۶ و همکاران، ۲۰۲۱، ص. ۱۶). توانمندسازی مفهومی گسترده است (مک‌دونالد^۷ و همکاران، ۲۰۲۲، ص. ۱) که با مشارکت رابطه متقابل دارد (تلس^۸، ۲۰۱۲، ص. ۲۰). لازمه دموکراسی نیز گروه‌های متعدد قدرت است و سرمایه اجتماعی عامل توانمندسازی و حکمروایی خوب می‌باشد (کوتانویک^۹ و همکاران، ۲۰۱۶، ص. ۷۳).

اهمیت سازمان‌های مردم‌نهاد در اداره شهرها مشهود است (بسلی^{۱۰}، ۲۰۱۶، ص. ۳۵۷)، اما مدیریت یکپارچه باید جایگزین رویکرد سستی شود (رجب‌صلاحی و همکاران، ۱۳۹۸، ص. ۲۶۲)؛ تا با روش‌های نوین توانمند شده (استریل‌کاووسکی^{۱۱} و همکاران، ۲۰۱۶، ص. ۲۲۷) و از مدل‌های بالا به پایین فاصله بگیرد (انگین و همکاران، ۲۰۲۰، ص. ۱۴۶). مشارکت‌پذیری نیز از عوامل ایجاد سرمایه اجتماعی و مبنای توسعه پایدار محله‌ای بوده (دیکین^{۱۲} و همکاران، ۲۰۱۴، ص. ۴۲) که اهمیت آن در مواجهه با شهرنشینی سریع روشن است (لی^{۱۳} و همکاران، ۲۰۲۰، ص. ۹). توسعه پایدار مهمترین راهبرد برای بهبود شرایط موجود شهرها (هاشمی و همکاران، ۱۳۹۷، ص. ۱۲) و

1. Pourbagheri
2. Xu
3. Dallas
4. De Almeida
5. Mueller
6. Purnomo
7. Macdonald
8. Teles
9. Cvetanovic
10. Besley
11. Strielkowski
12. Deakin
13. Li

هدف آن ارتقاء کیفیت زندگی شهرنشینان می باشد (بیسواس^۱ و همکاران، ۲۰۱۹، ص. ۲۲۵) که در آن دولت نقش هماهنگ کننده را ایفا می کند (لیو^۲ و همکاران، ۲۰۲۱، ص. ۱۱).

حکمرمایی خوب پیش نیاز توسعه پایدار (میرواتوریاکومبه^۳، ۲۰۱۹، ص. ۱) و هسته اصلی استراتژی توسعه شهری است (ریزتر^۴، ۲۰۰۸، ص. ۶۵). لذا جهت اجرای آن باید نقش حکومت مرکزی کاسته شود (مدیروس و واندرزوت، ۲۰۲۰، ص. ۱۵).

در این رابطه به برخی از مطالعات خارجی و داخلی پرداخته می شود: ویرتودس^۵ (۲۰۱۶)، در مطالعه خود نقاط قوت و ضعف نقش حکمرمایی در مقیاس محلی را موثر توصیف نموده و به این نتیجه رسیده که نیاز به شناسایی فرایندهای استفاده شده به وسیله دولت محلی برای تسهیلات، مشارکت جامعه محلی در تصمیم گیری برنامه ریزی فضایی در شهر یا محله است. اسمیت^۶ (۲۰۱۸)، با تأکید بر خدمات اقتصادی، اجتماعی مدیریت نشان داد که اولویت اصلی در خدمات رسانی شهری، مدیریت محلی بر اساس پیوند شهروندان و مدیران است.

محمدخیر^۷ و همکاران (۲۰۲۰)، پژوهشی با عنوان شهر پایدار و توانمندسازی جامعه از طریق اجرای نظارت جامعه محور انجام داده اند. نتایج نشان می دهد که نظارت جامعه محور نه تنها با فراهم کردن بستری برای مشارکت در محیط زیست به نفع جامعه محلی است؛ بلکه مستقیماً در جهت پایداری شهرها و دستور کار محلی به مسئولان کمک می کند.

ساگی^۸ و همکاران (۲۰۲۲)، مطالعه ای انجام داده اند که نتایج آن پیشنهاد یک سیستم هوشمند و پویا با هدف تعریف مناسب ترین حوزه ها برای مدیریت شهری است. چارچوب پیشنهادی می تواند به صورت دوره ای به تعریف واحدهای فضایی همگن (محله ها) کمک کند و امکان طراحی سیاست های شهری متناسب با هر یک از آنها را فراهم آورد.

رضایی آقامیرلو و همکاران (۱۳۹۸)، در پژوهشی به بررسی الگوی فعلی مدیریت کلانشهر تبریز از بعد توانایی های مدیریت بهینه و مناسب اقدام به مطالعه شکاف موجود بین سیستم سنتی و رویکرد مدیریت استراتژیک نموده اند. نتایج بیانگر تأثیرات و توانایی های مدیریت استراتژیک در مدیریت بهینه کلانشهر تبریز است.

1. Biswas

2. Liu

3. Meyer & Auriacombe

4. Rizter

5. Virtudes

6. Smit

7. Muhamad khair

8. Sagi

پوراحمد و همکاران (۱۳۹۷)، در پژوهشی با عنوان حکمروایی خوب در محله‌های شهری به بررسی مولفه‌های حکمروایی خوب شهری در ابعاد محله‌های شهری می‌پردازد و با دیدی منطقه‌ای و محلی به بررسی این مفهوم می‌پردازند.

تقوایی و همکاران (۱۴۰۱)، در پژوهشی به شناسایی ضعف‌ها و قوت‌های نظام مدیریت شهری کلانشهر تهران و در نهایت ارائه راهکارهایی برای تحقق مدیریت یکپارچه در این کلانشهر پرداخته‌اند. نتایج نشان از مدیریت بخشی و جداگانه در شهر، به رغم توان بسیار در زمینه توسعه مدیریت هماهنگ و یکپارچه دارد.

بررسی کلی مطالعات بیانگر این است که پژوهشی صورت نگرفته که به صورت جامع به مساله مدیریت شهری با همه رویکردهای ارائه شده در این راستا توجه داشته باشد؛ و شاخص‌های نظریات مدیریتی موثر بر توسعه شهری را در ابعاد مختلف در نظر بگیرد. بلکه مطالعاتی که انجام شده عمدتاً شاخص‌های یک نظریه را در نظر گرفته است. به همین منظور در پژوهش حاضر کوشش شده تا با بررسی ابعاد و شاخص‌های رویکردهای (اقتصاد سیاسی، توانمندسازی، دموکراسی شهری، مدیریت محله‌محور، سرمایه اجتماعی، مدیریت شهری سستی،^۱ NGO، انتخاب عمومی، مشارکت شهری، کثرت‌گرایی، مدیریت یکپارچه شهری، توسعه پایدار، حکمروایی خوب و استراتژی توسعه شهری) به ارائه اولویت‌بندی مناسب شاخص‌های مدیریتی موثر در توسعه شهر کنگان جهت برنامه‌ریزی و تخصیص منابع و امکانات مدیریتی پرداخته شود؛ تا در محلات شهر از نظر این امکانات توازن برقرار گردد.

۲. روش‌شناسی

پژوهش انجام‌یافته از نظر هدف توسعه‌ای و از نظر روش توصیفی، تحلیلی و پیمایشی می‌باشد. اطلاعات مورد نیاز با روش‌های میدانی و همچنین مطالعات منابع کتابخانه‌ای و اسنادی و استفاده از مطالعات نظریه‌پردازان مربوط به (اقتصاد سیاسی، توانمندسازی، دموکراسی شهری، مدیریت محله‌محور، سرمایه اجتماعی، مدیریت شهری سستی، NGO، انتخاب عمومی، مشارکت شهری، کثرت‌گرایی، مدیریت یکپارچه، توسعه پایدار، حکمروایی خوب و استراتژی توسعه شهری) بدست آمده است. پس از استخراج و مقایسه شاخص‌های رویکردهای مورد نظر، شاخص‌های مشترک و مهم استخراج شد که در قالب پنج بعد کالبدی، زیست‌محیطی، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و مدیریتی، سیاسی می‌باشد و پایه شاخص‌های مورد مطالعه را تشکیل می‌دهد. جامعه آماری پژوهش شامل کارشناسان و متخصصان حوزه شهری است؛ که برای انتخاب نمونه روش نمونه‌گیری گلوله‌برفی استفاده شد و در این روش از قبل تعداد افرادی که باید در پژوهش شرکت داشته باشند مشخص گردید و جمع‌آوری داده‌ها تا زمانی ادامه پیدا کرد که داده‌های جدید با داده‌های قبلی تفاوت نداشت و اشباع نظری افراد صورت گرفت؛ که در نهایت بین ۹۰ نفر از جامعه آماری پرسشنامه توزیع شد. همچنین جهت تجزیه و تحلیل یافته‌ها از تکنیک AHP استفاده شده است. جهت اولویت‌بندی شاخص‌ها و رتبه‌بندی محلات شهر کنگان نسبت به شاخص‌های مدیریتی پرسشنامه

جدول ۱. شاخص‌های مشترک رویکردهای مدیریتی موثر بر توسعه شهری

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ابعاد	شاخص	اقتصاد سیاسی	توانمندسازی	دموکراسی شهری	مدیریت محله محور	سرمایه اجتماعی	مدیریت سنتی	NGO	انتخاب عمومی	مشارکت شهری	کثرت گرایی	مدیریت یکپارچه	توسعه پایدار	حکروایی خوب	استراتژی توسعه شهری
۵-۱۱	پیامد و اثربخشی	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
۵-۱۲	سازگاری و انعطاف پذیری	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
۵-۱۳	تصمیم‌گیری و جهت‌گیری توافقی	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
۵-۱۴	رقابت‌پذیری	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
۵-۱۵	استقلال و ثبات سیاسی	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
۵-۱۶	قانون‌مندی و مشروعیت اجتماعی	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
۵-۱۷	زیرساخت اطلاعاتی و عدم استفاده از رانت‌های اطلاعاتی	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
۵-۱۸	تمرکززدایی و تفویض اختیار به مردم	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
۵-۱۹	کارایی و شفافیت عملکرد سازمان‌ها	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*

مآخذ: (مک لالین^۱، ۱۹۷۳؛ استرن^۲، ۱۹۹۳؛ سازمان ملل^۳، ۲۰۰۲؛ بانک توسعه آسیا^۴، ۲۰۰۴؛ اسکات^۵، ۲۰۰۵؛ اتحاد شهرها^۶، ۲۰۰۶؛ المودی^۷، ۲۰۰۸؛ ویکینی^۸، ۲۰۱۱؛ یوان. هیئات^۹، ۲۰۱۲؛ چواب^{۱۰}، ۲۰۱۶؛ توک^{۱۱} و همکاران، ۲۰۱۷؛ پروتیک^{۱۲} و همکاران، ۲۰۱۸؛ مدیروس و واندروزوت^{۱۳}، ۲۰۲۰؛ لادیس و جنتلمن^{۱۴}، ۲۰۲۱؛ سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌ها، ۱۳۸۸؛ تقوایی و همکاران، ۱۳۸۸؛ تقوایی و صفراآبادی، ۱۳۹۲؛ محمدی و رفیعی، ۱۳۹۵؛ رضایی و کریمی، ۱۳۹۵؛ حاجی‌علی‌زاده و همکاران، ۱۳۹۵؛ سبحانی و همکاران، ۱۳۹۸؛ باقری و همکاران، ۱۳۹۸؛ زیاری و همکاران، ۱۳۹۹؛ پارسا و همکاران، ۱۳۹۹؛ سعادتپورعلویق و همکاران، ۱۴۰۰).

رویکردهای چهارده‌گانه مدیریتی مورد بحث در پژوهش حاضر به ترتیب زمانی مورد بررسی قرار گرفته و بررسی مطالعات نشان‌دهنده آن است که این رویکردها در جهت تکمیل و ارتقاء یکدیگر شکل گرفته‌اند؛ به گونه‌ای که با در نظر گرفتن شاخص‌های هر نظریه و مقایسه تفاوت‌ها و تشابهات نظریات مدیریتی موثر در توسعه شهری در ابعاد مختلف مشخص می‌شود که این نظریات مطابقت بسیاری با یکدیگر دارند؛ بنابراین در این پژوهش ابتدا هر

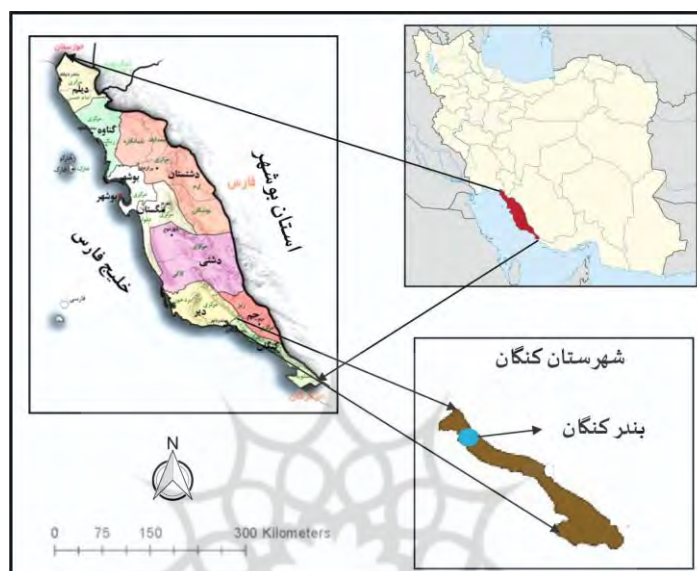
1. Mc Laughlin
2. Stren
3. UNDP
4. Asian Development Bank
5. Scout
6. Cities Alliance
7. Almudi
8. Vicini
9. UN Habitat
10. Schwab
11. Tuke
12. Protik
13. Medeiros&Van der zwet
14. Ladies and Gentlemen

کدام از نظریات (اقتصاد سیاسی، توانمندسازی، دموکراسی شهری، مدیریت محله‌محور، سرمایه اجتماعی، مدیریت شهری سستی، NGO، انتخاب عمومی، مشارکت شهری، کثرت‌گرایی، مدیریت یکپارچه، توسعه پایدار، حکمروایی خوب و استراتژی توسعه شهری) مطالعه و بررسی شد. سپس شاخص‌های نظریه‌پردازان و مطالعات داخلی و خارجی هر کدام از این نظریات استخراج و دسته‌بندی شد. در مرحله بعد شاخص‌های به دست آمده رویکردهای مورد نظر که حاصل مطالعات نظریه‌پردازان و پژوهشگران هر نظریه بود با هم مقایسه شده و شاخص‌های مهم و مشترک این نظریات در راستای توسعه مطلوب شهر کنگان مورد بررسی و تحلیل قرار گرفت. پس از مطالعه و استخراج شاخص‌های هر نظریه در ابعاد کالبدی، زیست‌محیطی، اقتصادی، اجتماعی/فرهنگی و مدیریتی/سیاسی در نهایت شاخص‌های ابعاد مورد نظر در نظریات با هم مقایسه و بررسی شدند و شاخص‌های مشترک این ابعاد با هم تلفیق شد. بر این اساس با توجه به حجم بالا و طولانی بودن جداول شاخص‌های تمام نظریات مطروحه و منابع استفاده شده، در این پژوهش تنها جدول نهایی شاخص‌هایی که در جهت توسعه مطلوب شهری مشترک بوده و در منابع ذکر شده تکرار شده بود ارائه گردید. بر این اساس و با توجه به ماهیت پویا و زنده شهر کنگان پیاده‌سازی تک‌جانبه این رویکردهای مدیریتی سودی برای این شهر نخواهد داشت؛ بلکه با بهره‌گیری از مجموعه این نظریات و رویکردها متناسب با موقعیت و ویژگی‌های شهر کنگان می‌توان نیل به توسعه پایدار و مطلوب شهر را انتظار داشت.

۲.۱. محدوده مورد مطالعه

شهرستان کنگان از توابع استان بوشهر است که با وسعت ۶۶۵ کیلومتر مربع در فاصله ۲۱۰ کیلومتری جنوب شرقی مرکز استان واقع شده و ۲/۶ درصد از مساحت آن را دربرمی‌گیرد. مرکز این شهرستان شهر کنگان است و موقعیت جغرافیایی آن به طول ۵۲ درجه و ۵ دقیقه نسبت به گرینویچ و عرض ۲۷ درجه و ۵۰ دقیقه نسبت به استوا در ارتفاع ۱۰ متری از سطح دریا واقع شده است. بر اساس آخرین تقسیمات سیاسی استان بوشهر در سال ۱۳۹۹ شهرستان کنگان دارای ۲ بخش، ۲ شهر و ۲ دهستان بوده است. کنگان شهری خطی است که در دشت شیب‌دار بر روی رسوبات آبرفتی و دانه‌ریز ساحلی قرار گرفته و از شرق به ارتفاعات کوه کنگان و از غرب به خلیج فارس محدود شده و محور ارتباطی بوشهر - بندرعباس از شمال آن می‌گذرد (سالنامه آماری استان بوشهر، ۱۳۹۹). بر اساس نتایج سرشماری سال ۱۳۹۵ شهر کنگان دارای ۶۰۱۸۷ نفر جمعیت بوده که رتبه سوم استان را به خود اختصاص داده است. سازمان فضایی و کالبدی این شهر طبق طرح تفصیلی مصوب ۱۳۹۰ دارای ۱۰ محله است. هوای این شهر بسیار گرم و مرطوب است؛ به طوری که دما در ماه‌های گرم به ۴۵ تا ۵۰ درجه می‌رسد و حداقل دما، ۱۸ الی ۱۰ درجه است که در ماه‌های آذر و دی اتفاق می‌افتد. بنا به گزارش سازمان هواشناسی میانگین بارندگی در شهر کنگان ۱۸۰ میلی‌متر در سال است (زمانی، ۱۳۹۳، ص. ۱۲). بر اساس آمار ارائه شده از حیث اقتصادی شهر کنگان در سال ۶۵ چند نقشی بوده و در سال ۷۵ نقش بازرگانی داشته است؛ اما از سال ۹۰ به بعد به شدت نقش صنعتی به خود گرفته است (ملاکی، ۱۳۹۸، ص. ۱۶۰). لازم به ذکر است که منطقه ویژه اقتصادی پارس جنوبی نیز

در مجاورت شهر کنگان قرار دارد؛ به طوری که فاصله این شهر تا سایت یک این منطقه ۴۵ کیلومتر و تا سایت ۲، ۱۰ کیلومتر است. این حوزه دارای ۴۵۰ تریلیون فوت مکعب گاز معادل حدود ۸ درصد کل منابع گازی جهان است (سالنامه آماری استان بوشهر، ۱۳۹۹).

شکل ۱. موقعیت بندر کنگان در کشور ایران

۳. یافته‌ها

۳.۱. تعیین ساختار سلسله‌مراتبی جهت توسعه شهر کنگان

در ارزیابی هر موضوع معیار اندازه‌گیری یا شاخص نیاز است و انتخاب شاخص‌های مناسب، منجر به انجام مقایسه درست بین آльтرناتیوها می‌شود. تحلیل سلسله‌مراتبی از ابزارهای توانمند در این مورد است (تقوایی و کیومرثی، ۱۳۹۱، ص. ۹۶)، که معیارهای کمی و کیفی را در تصمیم‌گیری و مقایسه‌های منطقی ترکیب می‌کند؛ تا اهمیت نسبی عناصر را در سطوح سلسله‌مراتبی اندازه‌گیری نموده و گزینه‌های موجود در پایین‌ترین سطح سلسله‌مراتب را ارزیابی کند (پورباقری و همکاران، ۲۰۲۲، ص. ۳۰۴). بر این اساس در راستای رویکردهای مدیریتی موثر در توسعه شهری در ابعاد کالبدی، زیست‌محیطی، اقتصادی، اجتماعی/فرهنگی و مدیریتی/سیاسی، ۸۴ شاخص مشترک از نظریات مورد مطالعه استخراج شد. ده محله شهر کنگان به عنوان گزینه‌های پژوهش با استفاده از تحلیل سلسله‌مراتبی مورد بررسی و اولویت‌بندی قرار گرفت.

۳.۲. وزن‌دهی به معیارها (مقایسه دو به دو)

در مرحله نخست، ابعاد اصلی به صورت زوجی با هم مقایسه شدند. همانطور که در جدول (۲) مشاهده می‌شود، معیار مدیریتی/سیاسی با ضریب ۰/۴۰۳ اولویت اول و معیار اجتماعی/فرهنگی با ضریب ۰/۲۸۴ اولویت دوم را به

خود اختصاص داده است. در مرتبه سوم معیار اقتصادی با ضریب $0/202$ قرار گرفته و در نهایت رتبه‌های چهارم و پنجم مربوط به معیارهای کالبدی و زیست‌محیطی با ضریب $0/081$ و $0/032$ می‌باشد. همچنین با توجه به یافته‌های پژوهش و مقایسات زوجی انجام شده محله چهار با امتیاز $0/181$ دارای رتبه اول، محله دو با امتیاز $0/167$ رتبه دوم، محله سه با امتیاز $0/103$ رتبه سوم، محله هفت با امتیاز $0/1$ رتبه چهارم، محله پنج و نه در رتبه پنجم، محله یک در رتبه ششم، محله شش در رتبه هفتم، محله هشت در رتبه هشتم و محله ده در رتبه نهم قرار گرفته است.

جدول ۲. مقایسه زوجی ابعاد اصلی رویکردهای مدیریتی

وزن	مدیریتی / سیاسی	اجتماعی / فرهنگی	اقتصادی	زیست‌محیطی	کالبدی	ابعاد
$0/081$	$0/2$	$0/2$	$0/2$	۳	۱	کالبدی
$0/032$	$0/14$	$0/14$	$0/2$	۱	$0/33$	زیست‌محیطی
$0/202$	$0/2$	$0/33$	۱	۵	۵	اقتصادی
$0/284$	$0/2$	۱	۳	۷	۵	اجتماعی / فرهنگی
$0/403$	۱	۵	۵	۷	۵	مدیریتی / سیاسی
$1/00$	مجموع امتیازات					
$0/1$	نرخ ناسازگاری					

کالبد هر شهری متأثر از عوامل موجود در همان شهر می‌باشد. بنابراین توجه به کالبد فیزیکی شهرها بدون در نظر گرفتن عوامل دیگر بی‌معنا خواهد بود. رشد و توسعه سریع شهر کنگان طی سال‌های اخیر بدون توجه به عوامل موثر بر آن سبب شده که توسعه شهری سندرومی و بی‌برنامه را تجربه کند. از این رو شناخت زیرمعیارهای این بعد و توجه به آنها ضروری می‌نماید. بعد کالبدی در راستای رویکردهای مدیریتی موثر در توسعه شهر کنگان بر اساس ۱۷ زیرمعیار مورد ارزیابی قرار گرفت. همانطور که در جدول (۳) مشخص است، زیرمعیار تأثیر رعایت قوانین و مدیریت توسعه شهری با ضریب $3/7$ اولویت اول را به خود اختصاص داده است. زیرساخت‌ها برای توسعه، عملکرد و شکوفایی شهری امری حیاتی هستند و پایه و اساس رشد شهرها را فراهم می‌کنند؛ بنابراین وضعیت اقدامات عمرانی و زیرساخت‌های شهری با ضریب $3/6$ در اولویت دوم قرار دارد. از اهداف طرح‌های توسعه شهری بررسی وضعیت شبکه معابر و دستیابی به شرایط مطلوب ترافیکی است. در این راستا عوامل متعددی به شکل مستقیم و غیرمستقیم بر وضعیت ترافیکی شهر تأثیر می‌گذارد. کیفیت ساختمان‌های شهر نیز از جمله معیارهای مسکن پایدار و مناسب در کشورهای توسعه‌یافته است. لذا وضعیت کیفیت و ایمنی معابر و ساختمان‌های شهر، با ضریب $2/97$ اولویت سوم را به خود اختصاص داده‌اند. در ردیف آخر زیرمعیارهای میزان برخورداری از تراکم و سرانه‌های شهری متعادل و اثر تفکیک فضایی و تقسیمات شهری در مدیریت بهینه توسعه شهر با ضریب $0/46$ و $0/41$ قرار گرفته‌اند؛ که این شاخص‌ها نیز در ترسیم وضعیت کالبدی و اجتماعی شهر اهمیت بسیاری دارند و پایش تغییرات آنها به کارشناسان و مدیران شهری به منظور آگاهی از روند تحولات شهر یاری می‌رساند. از طرفی

تقسیمات شهری ابزاری برای تقسیم شهر به واحدهای کوچک‌تر جهت مدیریت مناسب‌تر و بهتر است؛ که تدوین آن مبتنی بر برنامه‌ریزی و وجود عوامل سه‌گانه شهر، شهروند و مدیریت شهری است.

جدول ۳. مقایسه دو به دو شاخص‌های بعد کالبدی

وزن	۱۷	۱۶	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	کالبدی
۰/۰۹۹	۳	۲	۳	۴	۳	۴	۳	۳	۴	۳	۳	۴	۲	۴	۳	۳	۱	۱-۱
۰/۱۲۳	۴	۴	۲	۵	۳	۵	۵	۵	۵	۵	۵	۴	۴	۳	۵	۱	۰/۳۳	۱-۲
۰/۰۸۳	۳	۲	۳	۴	۳	۳	۲	۳	۲	۳	۴	۳	۳	۴	۲	۰/۲	۰/۲۵	۱-۳
۰/۰۸۷	۳	۳	۳	۳	۳	۴	۴	۴	۴	۴	۴	۳	۴	۳	۴	۰/۳۳	۰/۲۵	۱-۴
۰/۰۹۶	۳	۴	۳	۴	۴	۴	۴	۴	۴	۳	۴	۴	۴	۴	۱	۰/۳۳	۰/۲۵	۱-۵
۰/۰۸۸	۴	۵	۳	۵	۴	۴	۴	۴	۴	۴	۴	۴	۳	۵	۱	۰/۲	۰/۳۳	۱-۶
۰/۰۵۴	۲	۴	۲	۲	۴	۳	۲	۲	۳	۲	۲	۴	۳	۲	۰/۱۶	۰/۲۵	۰/۳۳	۱-۷
۰/۰۸۱	۴	۴	۶	۴	۴	۴	۴	۴	۵	۱	۰/۵	۰/۲۵	۰/۳۳	۰/۵	۰/۲	۰/۲۵	۰/۳۳	۱-۸
۰/۰۵۲	۲	۳	۲	۴	۳	۴	۳	۳	۱	۰/۲	۰/۳۳	۰/۲۵	۰/۳۳	۰/۲۵	۰/۲	۰/۳۳	۰/۳۳	۱-۹
۰/۰۳۹	۲	۲	۲	۲	۳	۳	۳	۱	۰/۳۳	۰/۲۵	۰/۵	۰/۲۵	۰/۲۵	۰/۲۵	۰/۲۵	۰/۲	۰/۳۳	۱-۱۰
۰/۰۴۴	۳	۳	۲	۴	۲	۴	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۲۵	۰/۵	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۲۵	۰/۳۳	۰/۵	۰/۳۳	۱-۱۱
۰/۰۳۶	۳	۳	۳	۳	۳	۳	۰/۲	۰/۳۳	۰/۲۵	۰/۳۳	۰/۲۵	۰/۲۵	۰/۳۳	۰/۲۵	۰/۲۵	۰/۲۵	۰/۲۵	۱-۱۲
۰/۰۳۳	۳	۴	۳	۳	۳	۱	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۲۵	۰/۲۵	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۲۵	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۳۳	۱-۱۳
۰/۰۲۶	۳	۳	۳	۱	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۲۵	۰/۲۵	۰/۲۵	۰/۲۵	۰/۲۵	۰/۳۳	۰/۲۵	۰/۲۵	۰/۲۵	۰/۲۵	۱-۱۴
۰/۰۲۳	۲	۴	۱	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۲۵	۰/۲۵	۰/۱۶	۰/۵	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۵	۰/۳۳	۱-۱۵
۰/۰۱۴	۲	۱	۰/۲۵	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۲۵	۰/۲۵	۰/۲۵	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۲۵	۰/۳۳	۱-۱۶
۰/۰۱۳	۱	۰/۵	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۳۳	۱-۱۷
۱/۰۰	مجموع امتیازات																	
۰/۱	نرخ ناسازگاری																	

شیوه مدیریت محیط‌زیست شهرها یکی از عوامل مهم در موفقیت یا عدم موفقیت اداره مطلوب شهرهاست. برای نمونه یکی از علل گرمایش در سطح جهانی افزایش گازهای گلخانه‌ای است که این موضوع در شهرهای نفت‌خیز و دارای ظرفیت‌های گازی به علت تولیدات صنایع مربوطه و آلودگی‌های ناشی از آن دوچندان می‌باشد. از این رو برنامه‌ریزان و مدیران شهرها باید آمادگی و دانش کافی جهت مدیریت بحران‌های این‌چنینی داشته باشند. بندرکنگان که به علت برخورداری از صنعت نفت و گاز با خیل مهاجران روبروست، با مسائلی همچون افزایش بی‌برنامه جمعیت شهری و به تبع آن مشکلات زیست‌محیطی و مسائل اجتماعی-فرهنگی مواجه است. به همین دلیل بعد زیست‌محیطی در این پژوهش بر اساس ۱۵ زیرمعیار سنجیده شده است؛ با توجه به جدول (۴) اولویت اول با ضریب ۰/۱۲۷ مربوط به زیرمعیار تأثیر مدیریت و دانش زیست‌محیطی است؛ که برای این مهم نیاز به چارچوبی است که ضمن نگاه همه‌جانبه و سیستمی به محیط زیست، با استفاده از آن بتوان با نگاه علمی منسجم، زنجیره علی و معلولی وضعیت موجود محیط زیست را شناخت تا در سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی در جای مناسب تمرکز نمود. انتشار گازهای گلخانه‌ای ناشی از فعالیت‌های اقتصادی و مصرف انرژی‌های فسیلی عامل مهمی در گرمایش جهانی است.

برای نمونه دی اکسید کربن، اکسید نیتروژن و متان از مهمترین آلاینده‌های متصاعد از صنعت پتروشیمی است. بنابراین اولویت دوم با ضریب ۰/۱۰۶ مربوط به برآورد شهر از نظر انتشار گازهای گلخانه‌ای و آمادگی برای مدیریت بحران می‌باشد. از مهمترین آثار منفی توسعه شهری و شهرنشینی به خطر انداختن محیط زیست، استفاده بی‌رویه از منابع و امکانات موجود و تهدید حیات بشر در آینده است؛ از این رو اولویت سوم را استفاده معقول از منابع و امکانات با ضریب ۰/۱۰۴ به خود اختصاص داده و در ردیف آخر نیز ارزیابی پیامدها و اثرات زیست محیطی شهری و برنامه‌ریزی جهت ایجاد تناسب بین معماری با اقلیم و جغرافیا با ضریب ۰/۱۰۵ و ۰/۱۰۹ قرار گرفته‌اند.

جدول ۴. مقایسه دو به دو شاخص‌های بعد زیست محیطی

وزن	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵	زیست محیطی
۰/۰۹	۲	۴	۳	۴	۲	۲	۳	۳	۱	۲	۲	۳	۴	۲	۱	۲-۱
۰/۱۳	۳	۴	۳	۵	۵	۳	۳	۳	۳	۳	۳	۳	۵	۱	۰/۵	۲-۲
۰/۱۰	۴	۳	۲	۴	۳	۳	۳	۳	۴	۳	۳	۳	۴	۱	۰/۲۵	۲-۳
۰/۱۱	۳	۴	۵	۵	۳	۴	۳	۴	۲	۴	۳	۳	۵	۰/۲۵	۱	۲-۴
۰/۱۰	۳	۴	۵	۴	۳	۲	۳	۴	۲	۴	۳	۳	۵	۰/۲	۰/۵	۲-۵
۰/۰۶	۳	۲	۲	۲	۱	۲	۳	۲	۲	۲	۳	۲	۲	۰/۲	۰/۵	۲-۶
۰/۰۸	۳	۳	۴	۵	۰/۵	۱	۴	۲	۳	۴	۳	۳	۵	۰/۳۳	۰/۳۳	۲-۷
۰/۰۶	۲	۳	۲	۴	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۲۵	۱	۲	۳	۳	۳	۴	۰/۳۳	۰/۳۳	۲-۸
۰/۰۷	۴	۴	۵	۵	۰/۵	۰/۵	۰/۵	۰/۵	۱	۳	۳	۳	۵	۰/۳۳	۱	۲-۹
۰/۰۶	۳	۴	۵	۴	۰/۵	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۳۳	۱	۲	۳	۵	۰/۳۳	۰/۵	۲-۱۰
۰/۰۶	۴	۴	۵	۴	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۲۵	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۵	۱	۳	۵	۰/۳۳	۰/۵	۲-۱۱
۰/۰۳	۲	۲	۴	۱	۰/۲	۰/۲	۰/۲۵	۰/۲	۰/۲	۰/۲۵	۰/۲	۰/۲	۱	۰/۲	۰/۲۵	۲-۱۲
۰/۰۲	۳	۲	۱	۰/۲۵	۰/۲۵	۰/۲۵	۰/۵	۰/۲۵	۰/۲۵	۰/۲۵	۰/۲۵	۰/۲۵	۰/۲۵	۰/۵	۰/۳۳	۲-۱۳
۰/۰۲	۲	۱	۰/۵	۰/۵	۰/۵	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۲۵	۰/۲۵	۰/۲۵	۰/۲۵	۰/۲۵	۰/۵	۰/۲۵	۰/۲۵	۲-۱۴
۰/۰۲	۱	۰/۵	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۲۵	۰/۵	۲-۱۵
۱/۰۰	مجموع امتیازات															
۰/۱	نرخ ناسازگاری															

با تحولات اقتصاد جهانی توجه به معیارهای موثر در این زمینه می‌تواند در توسعه و پایداری اقتصاد شهری نیز راهگشا باشد. پرداختن به موضوعاتی چون تأثیر سهم نفت و گاز و نرخ فروش خروجی پتروشیمی‌ها، توجه به برنامه‌ریزی صنعت گردشگری و ارزش افزوده آن، تحلیل و برآورد اثر شوک‌های ارزی بر اقتصاد شهر در قالب معیارهای اقتصادی معنا یافته که هر کدام تأثیر بسزایی در پایداری اقتصاد شهرکنگان دارند. این شهر دارای ظرفیت‌های بالایی در بخش نفت و گاز و پتروشیمی است و این موضوع باعث شده تا این منطقه به عنوان قطب اقتصادی و انرژی کشور شناخته شود. بر این اساس در بعد اقتصادی ۱۵ زیرمعیار مورد بررسی قرار گرفت که اولویت اول با ضریب ۰/۱۲۱ مربوط به زیرمعیار تأثیر سهم نفت و رشد نرخ فروش است. چندین دهه است که صنعت گردشگری به عنوان راهبردی کلیدی برای ایجاد فرصت‌های شغلی، افزایش درآمد صادرات و نیروی محرکی برای توسعه

منطقه‌ای محسوب شده است؛ از این رو اولویت دوم با ضریب ۰/۱۰۶ مربوط به برنامه‌ریزی و صنعت گردشگری است. اولویت سوم با ضریب ۰/۱۰۲ مربوط به وضعیت بهره‌وری و ارزش افزوده می‌باشد؛ زیرا ارزش افزوده مهم‌ترین متغیر اقتصادی است که در محاسبه شاخص‌های بهره‌وری مورد استفاده قرار می‌گیرد. با توجه به اهمیت نرخ ارز در اقتصاد کشور و تغییرات سریع سیاست‌های نرخ ارز در ساختار اقتصادی لازم است ضمن شناسایی عوامل موثر بر آن، توصیه‌های سیاستی مناسب تدوین گردد که در اولویت آخر برآورد اثر تحریم‌ها و شوک‌های ارزی بر اقتصاد شهر با ضریب ۰/۰۱۷ و سرانه تولید و منابع درآمد پایدار شهری با ضریب ۰/۰۲۱ قرار دارد. در نتیجه یک سیستم تامین مالی پایدار باید به استمرار پایداری درآمد شهرداری کمک کند. یعنی در طول سال مستمر بوده و با توجه به شرایط اقتصادی حاکم بر مدیریت شهری اجراشدنی باشند.

جدول ۵. مقایسه دو به دو شاخص‌های بعد اقتصادی

وزن	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵	اقتصادی
۰/۱۲	۲	۲	۲	۴	۴	۳	۳	۵	۴	۲	۲	۴	۵	۲	۲	۳-۱
۰/۱۰	۲	۳	۳	۳	۳	۴	۳	۳	۴	۲	۳	۳	۳	۳	۱	۳-۲
۰/۱۰	۲	۳	۳	۳	۴	۳	۴	۴	۳	۲	۲	۳	۳	۳	۰/۲۵	۳-۳
۰/۱۱	۳	۳	۳	۳	۴	۵	۳	۴	۴	۴	۵	۳	۳	۳	۰/۳۳	۳-۴
۰/۰۹	۲	۲	۲	۳	۵	۴	۴	۴	۴	۴	۵	۳	۲	۲	۰/۲۵	۳-۵
۰/۰۸	۲	۳	۳	۲	۰/۲	۱	۵	۴	۳	۳	۳	۳	۲	۳	۰/۳۳	۳-۶
۰/۰۸	۳	۴	۴	۴	۰/۲۵	۰/۲	۱	۴	۴	۵	۳	۲	۴	۴	۰/۳۳	۳-۷
۰/۰۷	۳	۴	۴	۴	۰/۲۵	۰/۲۵	۰/۲۵	۱	۳	۳	۴	۵	۴	۴	۰/۲	۳-۸
۰/۰۶	۲	۳	۴	۴	۰/۲۵	۰/۳۳	۰/۲۵	۰/۳۳	۱	۵	۴	۴	۴	۳	۰/۲۵	۳-۹
۰/۰۵	۲	۳	۴	۳	۰/۲۵	۰/۲	۰/۳۳	۰/۲	۰/۲	۱	۳	۳	۴	۳	۰/۵	۳-۱۰
۰/۰۴	۲	۲	۴	۴	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۲۵	۰/۲۵	۰/۲۵	۰/۳۳	۱	۴	۴	۲	۰/۵	۳-۱۱
۰/۰۴	۳	۴	۴	۴	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۲	۰/۲	۰/۲۵	۰/۳۳	۰/۲۵	۱	۴	۴	۰/۲۵	۳-۱۲
۰/۰۳	۳	۴	۴	۳	۰/۵	۰/۲۵	۰/۲۵	۰/۲۵	۰/۲۵	۰/۲۵	۰/۲۵	۰/۲۵	۱	۴	۰/۲	۳-۱۳
۰/۰۲	۳	۱	۰/۲۵	۰/۲۵	۰/۳۳	۰/۲۵	۰/۲۵	۰/۲۵	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۵	۰/۲۵	۰/۲۵	۰/۳۳	۰/۵	۳-۱۴
۰/۰۲	۱	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۵	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۵	۰/۳۳	۰/۵	۰/۵	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۵	۳-۱۵
۱/۰۰	مجموع امتیازات															
۰/۱	نرخ ناسازگاری															

منبع: یافته‌های پژوهش؛ ۱۴۰۱

شهروندان هر شهری از عناصر مهمی است که بدون آنها وجود شهر بی‌معناست. لذا جمعیت قابل توجه شهرکنگان ضرورت توجه به بعد اجتماعی/فرهنگی را در جهت پایداری این شهر ضروری می‌نماید. بنابراین این بعد با ۱۸ زیرمعیار مورد ارزیابی قرارگرفت. انجام مطالعات شهری با دیدگاه عدالت اجتماعی یکی از رویکردهای مهم با هدف توزیع عادلانه امکانات، تسهیلات و خدمات شهری در محلات و مناطق مختلف شهر است. به طوری

حدول ۶. مقایسه دو به دو شاخص‌های بعد اجتماعی / فرهنگی

[illegible]

جدول ۷. مقایسه دو به دو شاخص‌های بعد مدیریتی / سیاسی

ردیف	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵	۱۶	۱۷	۱۸	۱۹	مجموع امتیازات	
۰-۱	۱	۵	۴	۵	۳	۴	۳	۳	۴	۳	۴	۳	۴	۴	۴	۴	۴	۳	۲	۱/۰	
۰-۲	۰/۲	۱	۴	۳	۳	۳	۲	۴	۴	۳	۳	۳	۳	۲	۳	۲	۳	۳	۲	۱/۰	
۰-۳	۰/۲۵	۰/۲۵	۱	۳	۲	۴	۳	۳	۳	۴	۴	۱	۳	۲	۳	۳	۴	۲	۲	۱/۰	
۰-۴	۰/۲	۰/۳۳	۰/۳۳	۱	۴	۵	۳	۳	۴	۴	۳	۲	۳	۲	۳	۴	۲	۲	۲	۱/۰	
۰-۵	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۵	۰/۲۵	۱	۳	۲	۳	۳	۴	۳	۲	۴	۴	۲	۳	۴	۳	۳	۱/۰	
۰-۶	۰/۲۵	۰/۳۳	۰/۲۵	۰/۲	۰/۳۳	۱	۴	۳	۲	۲	۳	۳	۲	۲	۳	۳	۲	۲	۲	۱/۰	
۰-۷	۰/۳۳	۰/۵	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۵	۰/۲۵	۱	۲	۴	۳	۲	۳	۴	۴	۴	۴	۲	۲	۳	۱/۰	
۰-۸	۰/۳۳	۰/۲۵	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۵	۱	۳	۲	۲	۳	۳	۴	۳	۲	۲	۳	۲	۱/۰	
۰-۹	۰/۲۵	۰/۲۵	۰/۳۳	۰/۲۵	۰/۳۳	۰/۵	۰/۲۵	۰/۳۳	۱	۲	۳	۳	۴	۳	۳	۳	۳	۳	۳	۱/۰	
۰-۱۰	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۲۵	۰/۲۵	۰/۲۵	۰/۵	۰/۳۳	۰/۵	۰/۵	۱	۳	۳	۳	۴	۳	۳	۳	۳	۴	۱/۰	
۰-۱۱	۰/۲۵	۰/۳۳	۰/۲۵	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۵	۰/۵	۰/۳۳	۰/۳۳	۱	۳	۲	۴	۲	۳	۳	۳	۱	۱/۰	
۰-۱۲	۰/۳۳	۰/۳۳	۱	۰/۵	۰/۵	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۳۳	۱	۴	۳	۳	۳	۳	۳	۲	۱/۰	
۰-۱۳	۰/۲۵	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۲۵	۰/۵	۰/۲۵	۰/۳۳	۰/۲۵	۰/۳۳	۰/۵	۰/۲۵	۱	۳	۳	۳	۳	۲	۲	۱/۰	
۰-۱۴	۰/۲۵	۰/۵	۰/۵	۰/۵	۰/۵	۰/۳۳	۰/۲۵	۰/۲۵	۰/۳۳	۰/۲۵	۰/۲۵	۰/۳۳	۰/۳۳	۱	۲	۲	۴	۲	۲	۱/۰	
۰-۱۵	۰/۲۵	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۲۵	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۵	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۵	۱	۴	۴	۴	۳	۱/۰	
۰-۱۶	۰/۲۵	۰/۵	۰/۳۳	۰/۲۵	۰/۲۵	۰/۵	۰/۲۵	۰/۵	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۵	۰/۲۵	۱	۳	۳	۱/۰	
۰-۱۷	۰/۲۵	۰/۳۳	۰/۲۵	۰/۵	۰/۲۵	۰/۵	۰/۵	۰/۵	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۲۵	۰/۲۵	۰/۳۳	۱	۴	۲	۱/۰
۰-۱۸	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۵	۰/۵	۰/۳۳	۰/۵	۰/۵	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۵	۰/۵	۰/۲۵	۰/۳۳	۰/۲۵	۱	۳	۱/۰
۰-۱۹	۰/۵	۰/۵	۰/۵	۰/۵	۰/۳۳	۰/۵	۰/۳۳	۰/۵	۰/۳۳	۰/۲۵	۱	۰/۵	۰/۵	۰/۵	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۵	۰/۳۳	۱	۱/۰	
مجموع امتیازات																				۱/۰	
نرخ ناسازگاری																				۱/۰	

۴. بحث

ارزیابی میزان توسعه نواحی و محلات شهری در ابعاد مختلف از وظایف برنامه‌ریزان شهری است؛ تا میزان برخورداری آنها مشخص و به الگوی مناسب ارائه امکانات منجر شود. بنابراین در پژوهش حاضر ۸۴ شاخص از مجموع نظریات مدیریتی موثر در توسعه شهری در جهت اولویت‌بندی شاخص‌های مدیریتی موثر در توسعه شهرکنگان انتخاب و همراه با محلات ده‌گانه این شهر مورد تحلیل قرار گرفته و سعی شده با مقایسه زوجی بین ابعاد و شاخص‌های رویکردهای مورد نظر تصمیم‌گیری و برنامه‌ریزی جهت توسعه مطلوب و پایدار محلات شهرکنگان تسهیل شود.

بنابراین اولویت‌بندی معیارهای مدیریتی از نظر کارشناسان حوزه شهری در فرایند تحلیل سلسله‌مراتبی گویای آن است که معیار مدیریتی / سیاسی مهمترین معیار در شهرکنگان و مسئولیت‌پذیری و پاسخگویی مدیران و مسئولان و تأثیر انگیزش و بینش راهبردی مهمترین زیرمعیارهای آن هستند. معیار اجتماعی / فرهنگی اولویت دوم را به خود اختصاص داده و در این حوزه میزان برخورداری از عدالت اجتماعی و جامعه‌محوری و اقدام جمعی مهمترین زیرمعیارها هستند. در مرتبه سوم معیار اقتصادی قرار گرفته که تأثیر سهم نفت و رشد نرخ فروش مهمترین زیرمعیار آن است. در نهایت رتبه‌های چهارم و پنجم مربوط به معیارهای کالبدی و زیست‌محیطی می‌باشد؛ که در حوزه کالبدی تأثیر رعایت قوانین و مدیریت توسعه شهری و اقدامات عمرانی و زیرساخت‌های شهری مهمترین زیرمعیارها و تأثیر مدیریت و دانش زیست‌محیطی مهمترین زیرمعیار حوزه زیست‌محیطی است.

در رتبه‌بندی محلات شهرکنگان نیز نتایج تحلیل سلسله‌مراتبی نشان می‌دهد محله چهار(دارایی) و دو(قائم) که از لحاظ کالبد نسبتاً جدید هستند، با در برداشتن بسیاری از ادارات شهر از جمله اداره مالیات، دادگستری، هلال‌احمر، جهاد کشاورزی به ترتیب در رتبه‌های اول و دوم قرار گرفته‌اند. بخشی از محله دو به منازل و زمین‌های سازمانی، مسکن مهر و ملی اختصاص داده شده و بخش دیگر ساختمان‌های ویلایی است که توسعه چشمگیری را تجربه می‌کند. محله سه(گردان) و هفت(شهرک شهیدبهبشتی) که هر دو جزء محله‌های میانی کنگان هستند، در رتبه‌های سوم و چهارم قرار گرفته‌اند. همچنین محله پنج(حسین‌آباد) و نه(برق و ایثار) در رتبه پنجم قرار دارند، که محله ایثار در مجاورت محله دارایی بوده و رو به توسعه و جمعیت‌گیری است و ساکنان این محله اغلب مهاجران و کارمندان شاغل در پارس جنوبی و طبقه متوسط به بالا هستند. محله یک که ابتدا محله حاشیه‌نشین‌های شهر بوده، اکنون توسعه‌یافته و شامل دو بخش بافت متفاوت(گوده) و (شهرک پریشانی) می‌باشد در رتبه ششم، محله شش(کوزه‌گری) نیز که از محلات قدیمی بوده و بومیان شهر را شامل می‌شود در رتبه هفتم قرار گرفته است. محله هشت(فرهنگیان و غدیر) که بسیاری از ساکنان آن طی راه‌اندازی فازهای پارس جنوبی مجبور به جابجایی به آنجا شده‌اند در رتبه هشتم و در نهایت محله ده(مرکز شهر) در رتبه نهم قرار گرفته است.

ویرتودس (۲۰۱۶)، در مطالعه خود تنها نقاط قوت و ضعف نقش حکمروایی در مقیاس محلی را موثر توصیف نموده و می‌گوید جهت شناسایی فرایندهای استفاده شده به وسیله دولت محلی برای تسهیلات، مشارکت جامعه

محلی در تصمیم‌گیری برنامه‌ریزی فضایی در شهر یا محله نیازمند است. اسمیت (۲۰۱۸)، تنها با تأکید بر خدمات اقتصادی، اجتماعی مدیریت نشان داد که اولویت اصلی در خدمات‌رسانی شهری، حکمرانی محلی بر اساس پیوند شهروندان و مدیران است. ساگی و همکاران (۲۰۲۲)، به مطالعه‌ای با هدف انتخاب مناسب‌ترین تقسیم‌بندی محله‌ها برای حکمرانی و مدیریت شهری از میان مجموعه‌ای از سناریوها پرداخته‌اند. این کار تنها امکان طراحی سیاست‌های شهری متناسب با ویژگی‌های خاص هر یک از محله‌ها را فراهم می‌کند. آقامیرلو و همکاران (۱۳۹۸)، در تحلیل الگوی فعلی مدیریت شهری کلانشهر تبریز تنها به مطالعه شکاف موجود بین سیستم سستی و رویکرد مدیریت استراتژیک و تحلیل شش مولفه اجرایی، اقتصادی، تصمیم‌گیری، عملکردی، مشارکتی و هوشمندسازی و در ادامه به بررسی مولفه‌های ارتباطی، نگرشی، نهادی و هنجاری در توسعه رویکرد مدیریت استراتژیک پرداخته‌اند. پوراحمد و همکاران (۱۳۹۷)، تنها به بررسی مولفه‌های حکمروایی خوب شهری در ابعاد محله‌های شهری می‌پردازند و با دیدی منطقه‌ای و محلی به بررسی این مفهوم پرداخته‌اند. تقوایی و همکاران (۱۴۰۱)، نیز در مطالعه خود تنها به شناسایی ۱۹ نقطه قوت و فرصت به عنوان فاکتورهای مثبت و ۲۱ نقطه ضعف و تهدید به عنوان محدودیت‌های پیش روی مدیریت یکپارچه کلان‌شهر تهران شناسایی نموده‌اند. بنابراین همانطور که بررسی‌ها نشان می‌دهد پژوهش‌های صورت گرفته عمدتاً به یکی از رویکردهای مدیریت شهری پرداخته‌اند؛ اما تمرکز و جامعیت این پژوهش در استفاده از شاخص‌های مشترک رویکردهای چهارده‌گانه مدیریتی است که در راستای تحقق توسعه شهری مکمل هم هستند؛ از جهتی دیگر باید این مهم را در نظر گرفت که شهر دارای ابعاد کالبدی، زیست‌محیطی، اقتصادی، اجتماعی/فرهنگی و مدیریتی/سیاسی است و برنامه‌ریزی‌ها باید تمام این ابعاد را در نظر گیرد؛ که این پژوهش ۸۴ شاخص را در پنج بعد در راستای تحقق توسعه شهر کنگان در نظر گرفته است. بعلاوه در منطقه مورد مطالعه و با این عنوان تاکنون مطالعه‌ای انجام نشده است.

۵. نتیجه‌گیری

نتایج یافته‌ها نشان داد در بعد کالبدی شاخص تأثیر رعایت قوانین و مدیریت توسعه شهری با ضریب ۳/۷ اولویت اول، و شاخص‌های میزان برخورداری از تراکم و سرانه‌های شهری متعادل و اثر تفکیک فضایی و تقسیمات شهری در مدیریت بهینه توسعه شهر با ضریب ۰/۴۶ و ۰/۴۱ در اولویت آخر قرار دارد. در بعد زیست‌محیطی اولویت اول با ضریب ۰/۱۲۷ مربوط به شاخص تأثیر مدیریت و دانش زیست‌محیطی، و در آخر شاخص‌های ارزیابی پیامدها و اثرات زیست‌محیطی شهری و برنامه‌ریزی جهت ایجاد تناسب بین معماری با اقلیم و جغرافیا با ضریب ۰/۱۵ و ۰/۱۹ قرار دارد. در بعد اقتصادی نیز اولویت اول با ضریب ۰/۱۲۱ مربوط به شاخص تأثیر سهم نفت و رشد نرخ فروش، و در آخر شاخص برآورد اثر تحریم‌ها و شوک‌های ارزی بر اقتصاد شهر با ضریب ۰/۱۷ و سرانه تولید و منابع درآمد پایدار شهری با ضریب ۰/۲۱ قرار دارد. در بعد اجتماعی/فرهنگی شاخص میزان برخورداری از عدالت اجتماعی با ضریب ۰/۱۱۲ در اولویت اول، و ارتقاء سرزندگی - تنوع و نشاط شهری با ضریب

۰/۰۱۷ رتبه آخر را به خود اختصاص داده است. همچنین در بعد مدیریتی / سیاسی شاخص مسئولیت‌پذیری و پاسخ‌گویی مدیران و مسئولان با ضریب ۰/۱۱۳ اولویت اول، و شاخص میزان تمرکززدایی و تفویض اختیار به مردم و میزان کارایی و شفافیت عملکرد سازمان‌ها با ضریب ۰/۰۱۸ و ۰/۰۱۶ در اولویت آخر قرار گرفته است. در مقایسه زوجی محلات شهر کنگان نسبت به بعد کالبدی محله ۴ با امتیاز ۲/۴ رتبه اول و محله ۸ با امتیاز ۰/۶ رتبه آخر را به دست آورده است. در بعد زیست‌محیطی محله دو رتبه اول و محله ده رتبه آخر، در بعد اقتصادی محله سه رتبه اول و محله نه رتبه آخر را به خود اختصاص داده است. در بعد اجتماعی / فرهنگی محله سه رتبه اول و محله نه رتبه آخر و در نهایت در بعد مدیریتی-سیاسی محله چهار رتبه اول و محله هشت رتبه آخر را به خود اختصاص داده است. در انتها برای اولویت‌بندی شاخص‌های مدیریتی موثر در توسعه شهرک‌نگان و مقایسه محله‌های ده‌گانه شهر بر مبنای معیارهای تعیین شده می‌توان بیان نمود که محله چهار(دارایی) و دو(قائم) به ترتیب مطلوب‌ترین شرایط را دارا هستند. همچنین محله ده به لحاظ شاخص‌های بررسی شده بدترین شرایط را داشته و در رتبه نهم قرار گرفته است. بنابراین با توجه به نتایج تحلیل‌ها شاخص‌های مورد نظر در توسعه شهر و محلات تأثیر یکسانی نداشته و نیاز به برنامه‌ریزی و مدیریت صحیح دارد. لذا برای بررسی بهتر و دقیق‌تر رویکردهای مدیریتی موثر در توسعه شهرک‌نگان پیشنهاد می‌شود:

≠ در بعد کالبدی: ظرفیت‌سازی و بهینه‌سازی و استفاده از مقیاس مناسب در طرح‌های شهری با رعایت قوانین و مدیریت توسعه شهری؛ بهبود اقدامات عمرانی و زیرساخت‌های شهری با استفاده از بازآفرینی و بازسازی شهر با اولویت محله‌های ۸، ۱۰، ۶، ۹.

≠ بعد زیست‌محیطی: ارتقاء مدیریت و دانش زیست‌محیطی و بکارگیری راهبردهایی جهت کاهش آلودگی‌ها و توجه مدیران و مسئولان شهری به موضوع ورود پسماندهای پتروشیمی‌ها و پالایشگاه‌های پارس جنوبی به آب‌های خلیج فارس و ارزیابی اثرات زیست‌محیطی شهری با اولویت‌دهی به محلات ۱۰، ۸، ۳، ۱، ۶، ۵، ۷.

≠ بعد اقتصادی: برنامه‌ریزی جهت توسعه صنعت گردشگری با هدف کاهش تکیه اقتصاد شهرک‌نگان به نفت و گاز و پتروشیمی.

≠ بعد اجتماعی- فرهنگی: تامین منافع عمومی و رفع نیازهای اساسی با رویکرد افزایش عدالت اجتماعی. توجه به ویژگی‌های جمعیت‌شناختی با رویکرد جامعه‌محور نمودن شهر کنگان و موفقیت در انجام اقدامات جمعی.

≠ بعد مدیریتی- سیاسی: مسئولیت‌پذیری و پاسخگویی مدیران و مسئولان جهت ساماندهی شهر در راستای تحقق پایداری شهری. اجرای راهبردها و برنامه‌های انگیزشی در بین شهروندان به منظور افزایش میزان تمایل به شرکت در اجرای برنامه‌های شهرداری در سطح شهر با اولویت محله‌های ۱۰، ۸.

کتاب‌نامه

۱. اسکات، آ. ج. (۱۳۸۴). شهر- منطقه‌های جهانی. ترجمه پانته‌آ لطفی کاظمی، تهران: انتشارات پردازش و برنامه‌ریزی شهری.
۲. باقری، ن.، رضویان، م. ت.، و توکلی نیا، ج. (۱۳۹۸). نقش مدیریت شهری در پایداری گردشگری محله (مطالعه موردی: محله تجریش با رویکرد سبز). فصلنامه علمی- پژوهشی نگرش‌های نو در جغرافیای انسانی، ۱۱ (۴)، ۳۷-۱۷.
۳. پارسا، ا. ع.، مهرکام، م.، و حصنی مقدم، ف. (۱۳۹۹). تأثیر تحریم‌های اقتصادی و ارتباطات سیاسی بر درآمدها و شکاف مالیاتی: آزمون تئوری اقتصاد سیاسی. پژوهش‌نامه مالیات، ۴۸ (۹۶)، ۸۳-۱۰۷.
۴. پرهیزکار، ا.، و فیروزبخت، ع. (۱۳۹۰). چشم‌انداز مدیریت شهری در ایران با تأکید بر توسعه پایدار شهری. فصلنامه جغرافیایی سرزمین، ۱ (۳۲)، ۶۶-۴۳.
۵. پور احمد، ا.، پیری، ا.، محمدی، ی.، پارسا، ش.، و حیدری، س. (۱۳۹۷). حکمروایی خوب شهری در محله‌های شهری (مورد مطالعه: شهر مریوان). فصلنامه علمی- پژوهشی اقتصاد و مدیریت شهری، ۲۴ (۶)، ۹۸-۸۱.
۶. پوراحمد، ا.، مهدیان بهنمیری، م.، و مهدی، ع. (۱۳۹۲). تحلیلی بر عوامل عدم تحقق مدیریت واحد شهری از دیدگاه قوانین موجود. فصلنامه اقتصاد و مدیریت شهری، ۲، ۵۰-۳۱.
۷. تقوایی، م.، بابا نسب، ر.، و موسوی، ج. (۱۳۸۸). تحلیلی بر سنجش عوامل موثر بر مشارکت شهروندان در مدیریت شهری مطالعه موردی منطقه ۴ تبریز. مجله مطالعات و پژوهش‌های شهری و منطقه‌ای، ۱ (۲)، ۳۶-۱۹.
۸. تقوایی، م.، رجب‌صلاحی، ح.، و شفیعی، م. (۱۴۰۱). تحلیلی بر راهبردهای تحقق مدیریت یکپارچه شهری (مطالعه موردی: شهر تهران). مجله جغرافیا و توسعه ناحیه‌ای، ۲۰ (۱)، ۸۵-۱۱۸.
۹. تقوایی، م.، و صفراآبادی، ا. (۱۳۹۰). نقش مدیریت شهری در دستیابی به توسعه پایدار گردشگری شهری مطالعه موردی- شهر کرمانشاه. مطالعات جغرافیایی مناطق خشک، ۱ (۴)، ۵۲-۳۵.
۱۰. تقوایی، م.، و صفراآبادی، ا. (۱۳۹۲). توسعه پایدار شهری و برخی عوامل موثر بر آن (مورد مطالعه: شهر کرمانشاه). مطالعات جامعه‌شناختی شهری، ۳ (۶)، ۲۲-۱.
۱۱. تقوایی، م.، و کیومرثی، ح. (۱۳۹۱). کاربرد تکنیک‌ها و مدل‌های برنامه‌ریزی و مدیریت توریسم. اصفهان: انتشارات معظمی.
۱۲. حاجی‌علی‌زاده، ج.، موسوی، ج.، و زرافشان، ع. (۱۳۹۵). تحلیلی بر همبستگی بین الگوی حکمروایی شایسته شهری و میزان مشارکت شهروندی (مطالعه موردی شهر شیراز). فضای جغرافیایی، ۱۶ (۵۴)، ۲۳۷-۲۶۰.
۱۳. حاجی‌لو، ز.، ارغان، ع.، دریاباری، س. ج.، و فرهودی، ر. (۱۳۹۷). تحلیلی بر عوامل موثر بر نظام مدیریت شهری کلانشهر تهران در راستای مدیریت یکپارچه شهری، جغرافیا (برنامه‌ریزی منطقه‌ای)، ۹ (۱)، ۱۵۹-۱۴۱.
۱۴. رجب‌صلاحی، ح.، تقوایی، و م.، ضرابی، ا. (۱۳۹۸). تحلیل شاخص‌های تأثیرگذار بر پیاده‌سازی مدیریت یکپارچه شهری (مطالعه موردی: کلانشهر تهران). فصلنامه مدیریت شهری، ۵۴، ۲۸۲-۲۶۱.

۱۵. رضایی آقامیرلو، م. ر.، پورمحمدی، م. ر.، و حسین زاده دلیر، ک. (۱۳۹۸). تحلیل الگوهای مدیریت شهری در ایران با تأکید بر مدیریت استراتژیک در کلان‌شهر تبریز. فصلنامه علمی-پژوهشی جغرافیا (برنامه‌ریزی منطقه‌ای)، ۹ (۳)، ۱۹۹-۲۱۱.
۱۶. رضایی، م. ر.، و کریمی، ب. (۱۳۹۵). اولویت‌بندی و تعیین استراتژی‌های توسعه شهر (CDS) شیراز با استفاده از AHP. پژوهش و برنامه‌ریزی شهری، ۷ (۲۴)، ۴۳-۶۰.
۱۷. زمانی، ط.، و اسدپور، ح. (۱۳۹۳). نقش بندر کنگان در تحولات سیاسی و اقتصادی خلیج فارس (از صفویه تا پایان پهلوی اول). بوشهر: پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه خلیج فارس.
۱۸. زیاری، ک.، یداله‌نیا، ه.، و یداله‌نیا، ح. (۱۳۹۹). تحلیل عملکرد مدیریت شهری با تأکید بر شاخص‌های حکمروایی خوب از منظر شهروندان (مورد مطالعه: شهر ساری). پژوهش و برنامه‌ریزی شهری، ۱۱ (۴۰)، ۱-۱۶.
۱۹. سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور. (۱۳۸۸). ظرفیت‌سازی شهرداریها. تهران: سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور.
۲۰. سبحانی، ح.، ابوحوزه، د.، و زمانی، ر. (۱۳۹۸). تحلیل پایداری تورم از منظر اقتصاد سیاسی ایران. دو فصلنامه علمی جستارهای اقتصادی ایران، ۱۶ (۳۱)، ۶۹-۸۱.
۲۱. سعادتپور علویق، ر.، بیگ‌بابایی، ب.، و حسین زاده دلیر، ک. (۱۴۰۰). تبیین مدیریت یکپارچه شهری در رفاه و امنیت شهری (مطالعه موردی: کلانشهر تبریز). نگرش‌های نو در جغرافیای انسانی، ۱۳ (۲)، ۵۴۱-۵۲۷.
۲۲. شیعه، ا. (۱۳۸۲). لزوم تحول مدیریت شهری در ایران. مجله جغرافیا و توسعه، ۶۲-۳۷.
۲۳. عزیزی، م. م.، ابویی‌اردکان، م.، و نوری، ن. (۱۳۹۱). بررسی نقش کنشگران و ابزارهای مدیریت شهری در یکپارچگی مدیریت کلانشهر تهران، هویت شهر، ۱۰ (۶)، ۵-۱۶.
۲۴. فیروزی، م. ع.، امان‌پور، س.، و زارعی، ج. (۱۳۹۸). تحلیل بسترهای نهادی تحقق مدیریت یکپارچه در بازآفرینی شهری پایدار بافت‌های فرسوده (منطقه موردی: شهر اهواز). پژوهش‌های جغرافیای انسانی، ۵۱ (۴)، ۸۹۱-۹۰۹.
۲۵. کماسی، ح.، و حسینی، س. ع. (۱۳۹۳). تبیین رابطه بین عملکرد مدیریت شهری و سرمایه اجتماعی شهروندان (مطالعه موردی: محله ولیعصر شمالی). برنامه‌ریزی فضایی (جغرافیا)، ۴ (۳)، ۱۵۶-۱۳۵.
۲۶. محمدی، ع.، و رفیعی، ف. (۱۳۹۵). بررسی نقش برنامه ریزی محله مینا در تحقق توسعه پایدار محله ای (مطالعه موردی: محله حسینیه زنجان). پژوهش‌های جغرافیای برنامه ریزی شهری، ۴ (۳)، ۳۶۷-۳۴۷.
۲۷. مرکز آمار ایران. (۱۳۹۹). سالنامه آماری استان بوشهر. تهران: سازمان برنامه و بودجه کشور، مرکز اسناد، مدارک و انتشارات. سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان بوشهر.
۲۸. ملاکی، ط.، و دانش‌پور، ع. (۱۳۹۸). تحلیل اثرات صنعت نفت بر تاب‌آوری شهر کنگان و ارائه برنامه راهبردی مناسب آن. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علم و صنعت.
۲۹. نظریان، ا.، و رحیمی، م. (۱۳۹۲). ضرورت بازبینی مدل مدیریت شهر تهران و انتخاب مدل برتر. دو فصلنامه مدیریت شهری، ۳۱، ۱۳۷-۱۲۵.

۳۰. هاشمی، س. م.، و روشنعلی، م.، اسماعیلی، ت. (۱۳۹۷). تحقق بخشی رهیافت حکمروایی شایسته شهری در توسعه پایدار شهری (مطالعه موردی: شهر بهشهر)، ۱۰ (۳۷)، ۷-۲۷.

31. Almudi, T. (2008). *Opportunities and Problems for Participatory Management in the Peixe Lagoon National Park, Southern Brazil*. Thesis for the degree of Master of Natural Resources, Winnipeg: University of Manitoba.
32. Asian Development Bank. (2004). *City development strategies to reduce poverty*. Manila. Hall, Peter; Ulrich Pfeiffer, *Urban Future* 21. E&FN Spon, 12.
33. Badach, J., & Dymnicka, M. (2017). Concept of good urban governance and its application in sustainable urban planning. LOP Conference Series: Materials Science and Engineering, 245, 082017,1-9.
34. Besley, T.(2016). Public-private partnerships for the provision of public goods: Theory and an application to NGOs. *Elsevier*, 3(71), 356-371.
35. Biswas, R., Jana, A., Arya, K., & Ramamritham, K.(2019). A good-governance framework for urban management, *Journal of Urban Management* 8, 225-236.
36. Cities Alliance. (2006). *Guide to city development strategies: Improving urban performance*. (1st ed.). Brussels, Belgium: Cities Alliance. https://www.citiesalliance.org/sites/default/files/CA/Images/CDS_Guide.Pdf.
37. Cvetanovic, S., Despotovic, D., & Filipovic, M. (2016). The Concept of Social Capital in Economic Theory. *Economic*, 61(1), 73-84.
38. Dallas, A.T., Sackey, B., Owusu, G., & Bawakyillenuo, S.(2019). Building the adaptive capacity for livelihood improvements of Sahel Savannah farmers through NGO-led adaptation interventions. *Journal of Risk Management*, 26, 1-9.
39. de Almeida, R.G. (2018). From "what is new political economy" to "why is everything new political economy?". CHOPE Working Paper, Duke University, *Center for the History of Political Economy*, 16, 1-30.
40. Deakin, M., & Alasdair, R. (2014). Sustainable urban development: Use of the environmental assessment methods, *Sustainable Cities and Society*,10, 39- 48.
41. Engin, Z., van Dijk, J., Lan, T., Longley, P.A., Treleaven, P.H., Batty, M., & Penn, A. (2020). Data-driven urban management: Mapping the landscape, *Journal of Urban Management*, 9, 140- 150.
42. Galkina,T., & Yang, M. (2020). Bringing Nordic Slush to Asia: Entrepreneurial internationalization of an NGO as a social movement. *Journal International Business Review*, 29, 1-14.
43. Kheloufi, S., Capezzali, M., Rager, J., von Gunten, D., Fesefeldt, M., & Arnaudo, M. (2021). Multi-energy planning of a city neighbourhood and improved stakeholders' engagement Application to a Swiss test-case. *Energy Reports*, 7, 343–350.
44. Ladies, D.Ch., & Gentlemen, J. (2021). *Ngo statement on statelessness*. Executive Committee of the High Commissioner's Programme Standing Committee 81st Meeting 5-7 July, 1-3.
45. Li, J., Krishnamurthy, S., Roders, A.P., & Wesemael, P.V.(2020). Informing or consulting? Exploring community participation within urban heritage management in China. *Journal of Habitat International*105, 1-11.
46. Liu, G., Fu, X., Han, Q., Huang , R., & Zhuang, T. (2021). Research on the collaborative governance of urban regeneration based on a Bayesian network: The case of Chongqing. *Journal of Land Use Policy*, 109, 1-14.
47. Macdonald, D., Peacock, K., Dew, A., Fisher, K.R., & Boydell, K.M. (2022). Photovoice as a platform for empowerment of women with disability, SSM. *Journal of Qualitative Research in Health* 2,1-7.

48. McLaughlin, B. (1973). *Control and Urban Planning*. London: Faber and Faber.
49. Medeiros, T., & Van der zwet, A. (2020). Sustainable and integrated urban planning and governance in metropolitan and medium-sized cities. *Sustainability*, 12, 1-19.
50. Meyer, N., & Auriacombe, Ch. (2019). Good Urban Governance and City Resilience: An Afrocentric Approach to Sustainable Development. *Sustainability*, 11, 1-18.
51. Mueller, D. C. (2015). Public choice, social choice, and political economy. *Public Choice*, 163, 379-387.
52. Muhamad Khair, N., KH., Ern Lee, KH., & Mokhtar, M. (2020). Sustainable city and community empowerment through the implementation of community-based Monitoring: A conceptual approach. *Sustainability*, 12, 1-16.
53. Pourbagheri, A., Taghvaei, M., & Shafiei, M. (2022). Analysis of indicators and explanation of creative city development strategies (Case study: Shiraz city). *Journal of Positive School Psychology*, 6(7), 301-321.
54. Protik, A. E., Nichols-Barrer, I., Berman, J., & Sloan, M. (2018). Bridging the information gap between citizens and local governments: Evidence from a civic participation strengthening program in Rwanda. *Journal of World Development*, 108, 145-156.
55. Purnomo, H., Kusumadewi, S.D., Ilham, Q.P., Puspitaloka, D., Hayati, D., Sanjaya, M., Okarda, B., Dewi, S., Dermawan, A., & Brady, M.A. (2021). A political-economy model to reduce fire and improve livelihoods in Indonesia's lowlands. *Journal of Forest Policy and Economics*, 130, 1-26.
56. Rizter, G. (2008). *Popular participation in development*. Paris: UNESCO.
57. Sagi, A., Gal, A., Czamanski, D., & Broitma, D. (2022). Uncovering the shape of neighborhoods: Harnessing data analytics for a smart governance of urban areas. *Journal of Urban Management*, 11, 178-187.
58. Schwab, O. (2016). Integrated Urban Development, The system for strategy development – and basics on the evaluation approach in Berlin. *Cohesion policy at Work Sofia*, 16-17.
59. Smit, W. (2018). Urban governance and urban food systems in Africa: Examining the linkages. *Cities*, 58, 80-86.
60. Stren, R. (1993). Urban management in development assistance. *cities*, 10(2). 125-138.
61. Strielkowski, W., Shishkin, A., Galanov, V. (2016). Modern management: beyond traditional managerial practices, Polish. *Journal Of Management Studies*, 14 (2), 225-231.
62. Teles, f. (2012). Local governance, identity and social capital: Framework for administrative reform. *Theoretical and Empirical Research in Urban Management*, 7(4), 20-34.
63. Tuke, T., Karunakaran, R., & Huka, R. (2017). Role of local government for community development: A Study in Aleta Wondo Town Administration, Sidama Zone, SNNPR State, Ethiopia, IOSR. *Journal of Humanities and Social Science (IOSRJHSS)*, 22 (9), 64-71.
64. UN Habitat (2012). *Principles of good urban governance. From: United Nations Human Settlements Programme*. www.unhabitat.org/campaigns/governance/principles.asp. Accessed 2014/ 8/10.
65. UNDP. (2001). *Advancing good governance*. www.adp.org.
66. Vicini, A. (2011). The Public Choice and the traditional view of political science. *MPRA Munich Personal RePEc Archive*, 1-5.
67. Virtudes, A. (2016). Good governance principles in spatial planning at local scale. *Procedia Engineering*, 161, 1710-1714.
68. Xu , Z., Zhang, J., Zhang, ZH, Li, CH, & Wang, K. (2020). How to perceive the impacts of land supply on urban management efficiency: Evidence from China's 315 cities. *Journal of Habitat International*, 98, 1-14.